

POSEBNI PROGRAM VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA
NADALJEVALNI PROGRAM OSNOVNOŠOLSKE RAVNI II

UČNI NAČRT
za področje **LIKOVNA VZGOJA**

Pripravili:
Andreja Reberc Ribarič
Valerija Vidic
Ivan Plesec

Strokovna redakcija:
mag. Janja Cotič

Ljubljana, 2004

KAZALO

1.	OPREDELITEV PODROČJA	3
2.	SPLOŠNI CILJI	4
3.	OPERATIVNI CILJI PODROČJA	5
3.1.	NADALJEVALNI PROGRAM OSNOVNOŠOLSKE RAVNI II – 5. STOPNJA	5
4.	OPIS OSVOJENIH ZNANJ IN VEŠČIN	9
5.	ZNANJA, KI JIH MORAJO IMETI IZVAJALCI	11
6.	PRILOGA	11
6.1.	Specialno-didaktične posebnosti	11
6.2.	Medpodročne povezave	12
6.3.	Časovni okvir	12
6.4.	Kako uporabljamo učni načrt	14

1. OPREDELITEV PODROČJA

Likovna vzgoja je področje, ki učenca zaznamuje na poseben način, saj zajema veliko področij človeške aktivnosti in nudi možnosti za vsestranski in skladen razvoj. Posebno močno je zastopano področje komunikacije. Ob tem si učenec razvija zmožnost opazovanja, zaznavanja, pomnjenja, pozornosti, mišljenja, domišljije, vztrajnosti, doslednosti, motorične spretnosti in ustvarjalnosti.

Likovna vzgoja ni samo vzgojno področje, ampak je tudi izobrazbeno področje, pri katerem učenci spoznavajo različne likovne pojme z vseh zvrsti likovnega izražanja (risanja, slikanja, grafike, kiparstva ter oblikovanja prostora), na katerih so zasnovane vsebine predmeta (področja) likovna vzgoja in se učijo različnih spretnosti od zaznavanja, poseganja v prostor z najbolj preprostimi gibi lastnega telesa, opazovanja barv, ploskev, črt do učenja likovnih tehnik in vključevanja v kulturno življenje ožjega in širšega okolja.

2. SPLOŠNI CILJI PODROČJA

Učenci:

- usvajajo percepcijske zmožnosti, ki jih potrebujejo pri različnih likovnih dejavnostih,
- razvijajo opazovanje, zaznavanje, pomnjenje, domišljijo,
- navajajo se na samostojnost, zbranost pri delu, iznajdljivost, vztrajnost in urejenost likovnega izdelka,
- razvijajo čut za lepo, kritičnost, občutljivost za likovno kakovost,
- bogatijo emocionalne, socialne in estetske osebnostne kvalitete, solidarnost in odprtost,
- razvijajo naravno nagnjenje za različne oblike izražanja pri likovnih dejavnostih,
- razvijajo motoriko in ročne spretnosti,
- seznanjajo se z različnimi likovnimi izrazi, tehnikami, materiali, delovnimi postopki, orodji ter se usposablajo za smotrno in varno uporabo le-teh,
- usvajajo osnovna znanja likovne teorije,
- razvijajo zmožnost doživljaja lepote v naravi in umetninah ter spoštovanja likovne kulturne dediščine,
- razvijajo zmožnost oblikovanja meril ter kritično vrednotenje lastnih del in del vrstnikov in umetnikov,
- pridobivajo si delovne navade,
- sproščajo čustvene napetosti in doživljajo rezultate svojega dela.

3. OPERATIVNI CILJI PODROČJA

3.1. NADALJEVALNI PROGRAM OSNOVNOŠOLSKE RAVNI II - 5. stopnja

OPERATIVNI CILJI	PRIMERI DEJAVNOSTI	PREDLAGANE VSEBINE	SPECIALNO DIDAKTIČNA PRIPOROČILA
RISANJE			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ dosledno poimenujejo risarske materiale, tehnike, orodja oz pripomočke ▪ dosledno poimenujejo oblikovne in prostorske odnose (veliko- malo, visoko- nizko, suho- debelo, ozko- široko...) ▪ rišejo zahtevnejše motive po opazovanju in spominu ▪ na motivu upodabljujejo 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pri risanju pravilno uporabljajo tako tekoče, kot tudi trde risarske materiale in jih med sabo tudi kombinirajo ▪ rišejo različne predmete oz. figure po opazovanju z upoštevanjem lastnosti le-teh (veliko- malo...) ▪ predmete in figure rišejo s podrobnostmi, posebej pa še 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ črta, pika ▪ risarski materiali (tekoči, trdi) ▪ risba ▪ likovni pojmi (tihožitje, portret...) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ z uporabo različnih materialov (trdih, tekočih) jim razvijamo spoznanje, da različna risala puščajo različne sledi in jih navajamo na pravilno povezovanje posameznih risal s kvaliteto in velikostjo risarske podlage ▪ učence navajamo na

<p>podrobnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ usvajajo zahtevnejše likovne pojme in osnove likovne teorije 	<p>s tistimi, ki so značilne za določen predmet oz. figuro</p>		<p>samostojno izpopolnjevanje narisanih plokev, s tem pa jim razvijamo tudi vztrajnost pri risanju</p>
<p>SLIKANJE</p>			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ poimenujejo večino barv, tudi z izrazi svetlo- temno ▪ samostojno mešajo barvne tone ▪ samostojno poslikajo večje površine ▪ samostojno kombinirajo barvne ploskve in različne tehnike ▪ slikajo različne motive po opazovanju in spominu ▪ usvajajo zahtevnejše likovne pojme in osnove likovne teorije 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ učenci z različnimi materiali samostojno naslikajo motiv ▪ pri slikanju samostojno mešajo barve, jih svetlijo in temnijo ▪ z različnimi zahtevnejšimi slikarskimi tehnikami (tudi z lepljenjem barvnih ploskev) poslikajo večjo površino 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ barve, barvna ploskev ▪ mešanje barv ▪ slikarski materiali in pripomočki ▪ likovni pojmi (tihožitje, portret...) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ učencem razvijamo samostojnost pri prekrivanju barvnih ploskev z različnimi materiali ▪ navajamo jih na samostojno pripravo slikarskega materiala (paleta z barvami, slikarska površina...) ▪ skozi likovne dejavnosti naj učenci spoznajo, da lahko z barvo prikažejo prostor (spredaj, zadaj,

			volumen...)
KIPARSTVO			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ samostojno oblikujejo votle in polne skulpture ▪ spoznajo pojem stabilnost ▪ pri oblikovanju skulptur samostojno uporabljajo zahtevnejše materiale in pripomočke za delo ▪ usvajajo likovne pojme in osnove likovne teorije s področja kiparstva (obhodna plastika, relief...) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ učenci oblikujejo različne skulpture (votle, polne) iz različnih materialov ▪ pri oblikovanju skulptur med seboj kombinirajo različne materiale 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ votla, polna plastika ▪ stabilnost, stojnost skulpture ▪ kiparski materiali, pripomočki za oblikovanje ▪ likovni pojmi (obhodna plastika, relief...) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pri oblikovanju tako polne, kot tudi votle plastike namenjamo pozornost estetskemu oblikovanju kipa ▪ pri uporabi različnih materialov učencem damo možnost izbire orodij, ki jih bodo potrebovali pri reševanju likovne naloge
PROSTORSKO OBLIKOVANJE			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ samostojno oblikujejo enostavne makete ▪ samostojno oblikujejo zahtevnejše prostorske 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ učenci oblikujejo maketo kraja oz. bližnje okolice ▪ oblikujejo zahtevnejše prostorske tvorbe iz snega 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zunanji in notranji prostor ▪ materiali in 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ učencem razvijamo orientacijo v širšem prostoru, spomin in smisel za konstrukcijsko

<p>tvorbe</p>	<p>(npr. iglu...) z upoštevanjem stabilnosti sten in strehe</p>	<p>orodja za oblikovanje</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ pojmi: maketa, prostorski oblikovalec-arhitekt... 	<p>stabilnost</p>
<p>GRAFIKA</p>			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ spoznajo različne postopke izdelave matrice v različnih grafičnih tehnikah in jih odtisnejo ▪ usvojijo postopnost in doslednost pri izvajanju grafične tehnike ob tem pa spoznajo osnove likovne teorije (proporci, kompozicija) <p>pravilno označijo grafični list</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ učenci izdelujejo matrice v različnih tehnikah (različne vrste tiski) ▪ odtiskujejo matrice visokega, globokega tiska ▪ označujejo grafične liste 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ tiski (globoki, visoki, ploski) ▪ tehnike tiskanja ▪ odtis, grafični list 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ učencem razvijamo vztrajnost pri izdelavi matric in jih navajamo na čistočo grafičnih listov

4. OPIS OSVOJENIH ZNANJ IN VEŠČIN

Glede na raznolikost učencev, vključenih v Posebni program vzgoje in izobraževanja in napredovanje po stopnjah, je ocenjevanje opisno. Ocena ni pogoj za napredovanje na višjo stopnjo. Opis osvojenih znanj in veščin služi kot orientacija, ki se oceni ob koncu 5. stopnje. Omogoča nam načrtno in sistematično spremljanje otrokovega razvoja.

Na osnovi vsakoletnih poročil o napredku učenca v usvajanju operativnih ciljev v individualiziranih programih, učitelj ob zaključku pete stopnje naredi natančno, pregledno opisno oceno iz likovne vzgoje. Ta ocena naj po zaključeni peti stopnji zajema opis njegovih znanj in spretnosti na področju **risanja, slikanja, kiparstva, prostorskega oblikovanja, grafike** ter priporočilo za usmeritev v nadaljnje usposabljanje, življenje in delo.

Risanje:

- Črta, pika
- Pripomočki za risanje, risarski materiali, različnost risal
- Risarska podlaga
- Risba
- Ritem
- Likovni pojmi s področja risanja

Slikanje:

- Barve
- Osnovne barve, mešanje osnovnih barv
- Barvna ploskev
- Oblikovanje kompozicije z lepljenjem barvnih ploskev
- Slikarska podlaga
- Pripomočki za slikanje
- Slikanje po opazovanju, spominu in domišljiji
- Likovni pojmi s področja slikanja

Kiparstvo:

- Kiparski materiali

- Tehnike oblikovanja
- Reliefno oblikovanje
- Kip, oblikovanje kipa
- Pripomočki za oblikovanje
- Votla plastika
- Stabilnost, stojnost skulpture
- Likovni pojmi s področja kiparstva

Prostorsko oblikovanje:

- Prostor
- Orientacija v prostoru
- Oblikovanje prostora
- Notranji prostor, zunanji prostor
- Materiali in orodja za oblikovanje prostora
- Pojmi s področja oblikovanja prostora

Grafika:

- Odtis
- Tiskanje
- Matrica, pečatnik
- Ritem
- Površina
- Tehnike tiskanja

5. ZNANJA, KI JIH MORAJO IMETI IZVAJALCI

Učni načrt posebnega programa vzgoje in izobraževanja za področje likovna vzgoja lahko izvajajo:

- Univerzitetni diplomirani defektolog
- Univerzitetni diplomirani defektolog z dodatnim znanjem iz likovnega področja, ki ga pridobi s strokovnim spopolnjevanjem
- Učitelj likovne vzgoje z dodatnim defektološkim izpopolnjevanjem

Za kvalitetno izpopolnjevanje učnega procesa se v skupini potrebuje tudi varuh negovalec.

6. PRILOGA

6.1. SPECIALNO DIDAKTIČNE POSEBNOSTI

Za celostno poznavanje učenčeve osebnosti in njegovih likovnih sposobnosti, je zelo pomembno poznavanje in spremljanje učenčevih senzomotoričnih sposobnosti, tako da lahko strokovno načrtujemo svoje delo in ocenjujemo znanja in veščine za svoje učence.

Na vseh petih likovnih področjih razvijamo in vzpodbujamo njihove naravne potencialne (sposobnosti). Pri tem si prizadevamo odkriti učenčev izrazni stil in ga vzpodbujamo k nadgradnji le tega.

Skozi vse stopnje učenci obnavljajo in si privzgamajo vsebine na vseh likovnih področjih. Posebna pozornost je usmerjena v oblikovanje pozitivne samopodobe, kar dosegamo tudi z razstavljanjem učenčevih likovnih izdelkov, kakor tudi s seznanjanjem z deli drugih umetnikov (razstave, scenske postavitve ipd.).

Poseben poudarek damo tudi sami pripravi likovnega prostora in skrbi za likovna sredstva, kar dosežemo s stalnim obnavljanjem teh aktivnosti.

Pri delu z učenci, ki jim dodatne motnje v razvoju ne omogočajo doseganja vseh likovnih ciljev, je dostikrat potrebno tudi posvetovanje z drugimi strokovnimi delavci (npr. fizioterapevti, delovnimi terapevti...).

6. 2. MEDPODROČNE POVEZAVE

Področje likovne vzgoje se tesno povezuje z vsemi ostalimi področji Posebnega programa vzgoje in izobraževanja.

Vse vsebine likovne vzgoje tega programa so tesno povezane z uspešnostjo posameznika na področju:

- razvijanje samostojnosti
- splošna poučenost
- gibanje in športna vzgoja
- glasbena vzgoja
- delovna vzgoja

6.3. ČASOVNI OKVIR

Program likovne vzgoje za učence z zmerno, težjo in težko motnjo v duševnem razvoju se izvaja na vseh petih stopnjah vzgojno izobraževalnega procesa.

III.A. NADALJEVALNI PROGRAM OSNOVNOŠOLSKE RAVNI II- OSNOVNI

	Peta stopnja		
Leto šolanja	13	14	15
Likovna vzgoja	3	3	3
Število tednov	35	35	35
Število ur letno	105	105	105

III.B NADALJNJEVALNI PROGRAM OSNOVNOŠOLSKE RAVNI II- RAZŠIRJENI

	Peta stopnja		
Leto šolanja	13	14	15
Interesne dejavnosti	1	1	1
Število tednov	35	35	35
Število ur na leto	35	35	35

	Peta stopnja		
Leto šolanja	13	14	15
Kulturni dnevi	1	1	1

II.C VZGOJNI PROGRAM (SOCIALIZACIJSKI- NAMESTITVENI PROGRAM)

	Peta stopnja		
Leto šolanja	13	14	15
Število ur na teden	1	1	1
Število tednov	52	52	52
Število ur na leto	52	52	52

6.4. KAKO UPORABLJAMO UČNI NAČRT

Učni načrt predstavlja II. nadaljevanje osnovnega programa – prvega dela osnovnošolske ravni in nadaljevalnega programa osnovnošolske ravni I.

Učni načrt je narejen za vsa likovna področja za vse stopnje izobraževanja. Postavljeni so operativni cilji ob katerih so dodani nekateri primeri dejavnosti. Navedeni primeri dejavnosti za učitelja niso obvezujoči ampak so le predlogi. Učitelj si lahko za doseganje operativnih ciljev v okviru predlaganih vsebin učnega načrta sam izbere tudi ustrezno likovno tehniko s katero učencem nudi spoznavanje različnih materialov in načinov uporabe teh materialov.

Učni načrt za likovno vzgojo uporabljamo za pripravo letnega delovnega načrta. Pri uporabi učnega načrta je treba upoštevati razvojno stopnjo vsakega učenca, ne glede na skupino in stopnjo izobraževanja v katero je vključen. Pri tem mora učitelj skrbeti, da so učenci aktivni skozi celoten učno vzgojni proces.

Pri načrtovanju dela je treba upoštevati tudi prostorske in materialne pogoje vsakega zavoda oz. šole.

Sam program učitelju dopušča lastno kreativnost in prosto izbiro strokovne literature pri snovanju učnih ur.